

Název studijního předmětu: 6DEH2 Dějiny hudby 2

13. studijní týden zimního semestru akademického roku 2020/2021

doc. PhDr. Veronika Ševčíková, Ph.D.

Leoš Janáček

1. Z čeho studovat (zejména)?!

- HRČKOVÁ, Nad'a. *Dějiny hudby VI. 20. století (1)*. Praha: Euromedia Group – Ikar, 2006. ISBN 80-249-0808-5.
- HRČKOVÁ, Nad'a. *Dějiny hudby VI. 20. století (2)*. Praha: Euromedia Group – Ikar, 2007. ISBN 978-80-249-0978-3.
- NAVRÁTIL, Miloš. *Nástin vývoje evropské hudby 20. století*. Ostrava: Montanex, 1993. ISBN 80-85300-26-5.
- SADIE, Stanley (ed.). *The New Grove Dictionary of Music and Musicians 1–20*. London: Macmillan, 1980.
- FUKAČ, Jiří a Jiří VYSLOUŽIL (eds.). *Slovník české hudební kultury*. Praha: Supraphon, 1997. ISBN 80-7058-462-9.
- resp. elektronická verze slovníku vizte <https://www.ceskyhudebnislovník.cz/> zde odkaz Český hudební slovník (Uživatel: host, Heslo: chshost)
- PADRTA, Karel. *Hudební události v datech: pomocné tabulky k dějinám hudby*. Praha: Encyklopedický dům, 2002. ISBN 80-86044-19-X.
- COPLAND, Aaron. *Skladatelé o hudební poetice 20. století*. Praha: Československý spisovatel, 1960.
- MACEK, Jiří. *Česká hudební avantgarda: průvodce světem orchestru jedné pozoruhodné epochy*. Průhonice: Litera Proxima, 2013. ISBN 978-80-260-9110-3.
- MORGAN, Robert P. *Twentieth-century music: a history of musical style in modern Europe and America*. New York: W. W. Norton & Company, [1991]. The Norton introduction to music history. ISBN 0-393-95272-X.
- SCHNIERER, Miloš. *Svět orchestru 20. století I*. Brno: M a M, 1995. ISBN 80-238-1564-4.
- SCHNIERER, Miloš. *Svět orchestru 20. století II*. Praha: Academia, 1998. ISBN 80-200-0668-0.
- SCHNIERER, Miloš. *Soudobá hudba 20. století*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 1997. ISBN 80-7040-090-0.
- SCHNIERER, Miloš. *Expresionismus a Nová hudba. Svět orchestru 20. století III*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 1999. ISBN 80-7040-371-3.
- BEK, Josef. *Československá vlastivěda*. Přeložil Jaroslav BUŽGA. Praha: Horizont, 1971.
- HELFERT, Vladimír. *Česká moderní hudba: studie o české hudební tvořivosti*. Olomouc: Index, 1936. Proudý a směry.
- HOSTOMSKÁ, Anna. *Opera: průvodce operní tvorbou*. Praha: Svoboda, 1999. ISBN 80-205-0578-4.

- JIRÁNEK, Jaroslav a Bohumil KARÁSEK. *Tradice a současnost v české hudbě*. Praha: Panton, 1964. Knižnice Hudebních rozhledů. Řada A.
- SMETANA, Robert. *Dějiny české hudební kultury: 1890-1945*. Praha: Academia, 1981.
- ŠÍP, Ladislav. *Česká opera a její tvůrci: průvodce*. Praha: Supraphon, 1983.
- THER, Philipp. *Národní divadlo v kontextu evropských operních dějin: od založení do první světové války*. Praha: Dokořán, 2008. Bod. ISBN 978-80-7363-211-3.
- TROJAN, Jan. *Dějiny opery: tvůrci předloh, libretisté, skladatelé a jejich díla*. Litomyšl: Paseka, 2001. ISBN 80-7185-348-8.
- TYRRELL, John. *Česká opera*. Brno: Opus musicum, 1992. ISBN 80-900314-1-2.
- VOLEK, Tomislav a Stanislav JAREŠ. *Dějiny české hudby v obrazech: od nejstarších památek do vybudování Národního divadla = Geschichte der tschechischen Musik in Bildern = The history of Czech music in pictures*. Praha: Supraphon, 1977.
- JANÁČEK, Leoš. *Hledal jsem proutkem pramenitou vodu: výběr z literárních prací*. Praha: Odeon, 1982.
- JANÁČEK, Leoš. *Hudebně teoretické dílo*. Praha: Supraphon, 1974.
- JANÁČEK, Leoš. *Korespondence a studie*. Praha: Academia, 2002. ISBN 80-200-0979-5.
- JANÁČEK, Leoš a Svatava PŘIBÁŇOVÁ. *Thema con variazioni: korespondence s manželkou Zdeňkou a dcerou Olgou*. Praha: Editio Bärenreiter Praha, 2007. ISBN 978-80-86385-36-5.
- JIRÁNEK, Jaroslav. *Leoš Janáček a soudobá hudba: mezinárodní hudebně vědecký kongres Brno 1958*. Praha: Panton, 1963.
- PROCHÁZKA, Jaroslav Karel. *Hudební dílo Leoše Janáčka: chronologický soupis dokončených i neúplných skladeb, úprav i skladeb zamýšlených s vyznačeným dodatečným opusovým číslem a doplněný soupisem tiskových edic*. Frýdek-Místek: Okresní vlastivědné muzeum, 1979.
- PROCHÁZKOVÁ, Jarmila a Bohumír VOLNÝ. *Leoš Janáček - narozen na Hukvaldech*. Brno: Moravské zemské muzeum, 1994. ISBN 80-7028-027-1.
- PŘIBÁŇOVÁ, Svatava. *Leoš Janáček*. Praha: Horizont, 1984. Medailóny.
- ŠÍP, Ladislav. *Česká opera a její tvůrci: průvodce*. Praha: Supraphon, 1983.
- ŠOLC, Milan a Jarmil BURGHAEUSER. *Leoš Janáček: souborné kritické vydání: ediční zásady a směrnice k notační problematice klasiků 20. století*. Praha: Supraphon, 1979.
- ŠTĚDRŇ, Bohumír. *Leoš Janáček v obrazech. 2., zcela nově zprac. vyd.* Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1980. Obrazové pomocné knihy (obrazové soubory).
- ŠTĚDRŇ, Bohumír. *Zur Genesis von Leoš Janáčeks Oper Jenůfa*. Brno: Univerzita J. E. Purkyně, 1971.
- ŠTĚDRŇ, Miloš. *Leoš Janáček a hudba 20. století. Paralely, sondy, dokumenty. 1. vyd.* Brno: Nadace Universitas Masarykiana, 1998. 301 s. ISBN 80-210-1917-4.
- TUČAPSKÝ, Antonín. *Mužské sbory Leoše Janáčka a jejich interpretační tradice*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1971.
- TYRRELL, John. *Janáček I. Osiřelý kos. 1854–1914*. Přeložil Tomáš SUCHOMEL. Brno: Host, 2018. ISBN 978-80-7577-433-0.
- VOGEL, Jaroslav. *Leoš Janáček*. Praha: Academia, 1997. ISBN 80-200-0621-4.

- ## 2. Co nastudovat (především)?!

- ### 3. Problémové úkoly!

- LEOŠ JANÁČEK

*„nejvýznamnější operní skladatel 20. století“
jediný český skladatel své generace „NOVÁTOR“*

vyhraněnost slohu:

- nápěvkově stručná, výrazově koncentrovaná melodika
- výrazná harmonie s modálními či jinak ozvláštněnými spoji souzvuků
- tzv. zahuštěné akordy
- nápaditý a temperamentní rytmik
- časté zlomy a kontrasty (lyricky vroucí i vypjatě dramatický)
- vyhýbá se běžné polyfonní faktuře
- práce s tzv. sčasovkami

strhující ženské postavy
sociálně kritická díla
folklorismus a neofolklorismus
vysoké nároky na instrumentální i vokální projev
neobvyklá kompoziční metoda (intonace nápěvků mluvy, syntéza folkloru s
dramatickým myšlením)
odklon od dobových trendů (ale cítí neofolklořně, neoklasicky a expresionisticky)
zásadně nepřijal extravagance (NE jazz, NE racionalismus)

nejvýznamnější díla: OPERY, velkolepá kantáta Glagolská mše, pozdní komorní
hudba, sbory, klavírní dílo

Souborné katalogy:

- 1) JAROSLAV PROCHÁZKA: Hudební dílo Leoše Janáčka. Chronologický soupis, Frýdek-Místek 1979
- 2) NIGEL SIMEONE, JOHN TYRRELL, ALENA NĚMCOVÁ, THEODORA STRAKOVÁ: A Catalogue of the Music and Writings of Leoš Janáček, Oxford 1997

*„Když již prostou radost, žalost neukryjeme v obličejích,
tím méně dovedeme zatajit prudké vášně.
Ozývá se v jejich průběhu srdce kлокotem, dech vyrážíme, tepna bije mlátem.
A jindy nenahmatáš tepny, dechu nepopadneš, <krve se nedořežeš>.“*
(Leoš Janáček)

Poslech díla Leoš Janáček:

<https://www.youtube.com/watch?v=TzeyN2EL7SM>
<https://www.youtube.com/watch?v=q8DHHRqzPFA>
<https://www.youtube.com/watch?v=GY1XuqwwvqY>
https://www.youtube.com/watch?v=-3e78N_SoA
https://www.youtube.com/watch?v=xnABHQh1a2k&list=PLexwM939sM9YqBB5dvm2hDKGrFrNAjY5_&index=2
<https://www.youtube.com/watch?v=wOJdsMcmpDw>
https://www.youtube.com/watch?v=0PrfcP_w1vc
<https://www.youtube.com/watch?v=s0W1n8Krlol>
<https://www.youtube.com/watch?v=VpclKVG3Rio>
<https://www.youtube.com/watch?v=ldtYWpNl0CA>
<https://www.youtube.com/watch?v=6Ne1QDiOYal>
<https://www.youtube.com/watch?v=TrWzW6YgaB4>
<https://www.youtube.com/watch?v=iRm1kKPjXog>
<https://www.youtube.com/watch?v=5gOnJFAiFOg>

4. Další zdroje informací a poznání

- <https://www.classicpraha.cz/> zejm. odkaz Poznejte klasiku
- <http://www.antologiehudby.cz/>
- <https://www.ascolti.cz/>
- <https://www.casopisharmonie.cz/>
- <https://mistri.muzikus.cz/20-stoleti/leos-janacek>

- <https://www.leosjanacek.eu/zivot/>
- <http://www.mzm.cz/pamatnik-leose-janacka/>
- <https://www.ic-hukvaldy.cz/tipy-na-vylety/item/8-pamatnik-leose-janacka>
- <https://www.janacek-nadace.cz/>
- <https://janacek-brno.cz/>
- <https://www.mhflj.cz/>
- <http://www.janacekluhacovice.cz/>
- <https://www.ndm.cz/cz/stranka/353-leos-janacek-a-ostravske-divadlo.html>
- <https://www.csfd.cz/tvurce/98314-leos-janacek/>
- <https://www.filmovyprehled.cz/cs/person/12525/leos-janacek>
- <https://operaplus.cz/zapisnik-zmizeleho-jedno-stoleti-inspirace-tajemnym-textem/>
- <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/139652-l-janacek-zapisnik-zmizeleho>
- <https://www.leosjanacek.eu/dilo2/>
- <https://operaplus.cz/tag/leos-janacek/>
- <https://www.ceskatelevize.cz/porady/11243222522-leos-janacek-velky-pribeh-20-stoleti/>
- <https://www.divadelni-noviny.cz/m-uhde-m-stedron-leos-aneb-tva-nejvernejsi>
- <https://vltava.rozhlas.cz/janackuv-rok-na-vltave-byl-bohaty-a-velkorysy-poslechnete-si-zaznamy-poradu-7707597>
- <https://postopachleosejanacka.wordpress.com/>
- <https://vltava.rozhlas.cz/janacek-rusko-a-lidove-noviny-dve-velka-janackovska-temata-priblizuje-milos-6940274>
- <https://www.universitas.cz/osobnosti/2296-janacek-kdyz-se-zamiloval-vedelo-o-tom-cele-brno>